

Fylkesmannen er klageinstans for klage på enkeltvedtak om et ekstra år i grunnskolen

Utdanningsdirektoratet svarer Fylkesmannen i Trøndelag på spørsmål om hvem som er klageinstans for klage på enkeltvedtak om et ekstra år i grunnskolen.

TOLKNINGSUTTALELSE 03.06.2019

Gjelder

- Opplæringslova - § 2-1. Rett og plikt til grunnskoleopplæring
- Opplæringslova - § 15-2. Særlege reglar om klageinstans

Vi viser til deres henvendelse datert 03.05.2019, der dere spør om hvem som er klageinstans i saker hvor kommunen har fattet vedtak om et ekstra år i grunnskolen.

Hva saken gjelder

Dere spør om det er fylkesmannen eller kommunens eget klageorgan som er klageinstans i saker hvor det ikke foreligger en rettighet for eleven, men hvor kommunen selv kan velge om de vil innvilge en søknad eller ikke, slik det er for et ekstra år i grunnskolen.

Er en avgjørelse om et ekstra år i grunnskolen et enkeltvedtak?

Det går fram av forarbeidene til opplæringsloven (oppl.) § 2-1 fjerde ledd at «[e]in kommune kan etter søknad velje å la ein elev gå eit ekstra år i grunnskolen dersom det i det enkelte tilfeller verkar formålsteneleg». ¹

Et enkeltvedtak gjelder rettigheter og plikter til en eller flere bestemte personer etter forvaltningsloven (fvl.) § 2 bokstav b. Ingen elever har rett til et år ekstra i grunnskolen, og kommunen kan selv velge om en slik søknad skal innvilges. Dette taler i retning av at avgjørelsen ikke er et enkeltvedtak. Hva som er en «rettighet» etter fvl. § 2 bokstav b skal imidlertid tolkes vidt, og gjelder også for rettigheter en kan få som følge av at en avgjørelse er bindende. ² Når søknaden om et ekstra år i grunnskolen innvilges, får eleven rett til dette ekstra året. Dette taler for at en slik avgjørelse er et enkeltvedtak. Rettssikkerhetshensyn taler også for at avgjørelsen er et enkeltvedtak. Foreldrene må søke om å få et ekstra år i grunnskolen. Dersom kommunens behandling av søknaden og avgjørelsen er å anse som et enkeltvedtak, kan klageinstansen sikre at kommunen blant annet ikke har tatt utenforliggende hensyn, at hensynet til barnets beste er vurdert og at avgjørelsen ikke er vilkårlig eller sterkt urimelig. Vi mener på bakgrunn av dette at en avgjørelse om et ekstra år i grunnskolen er et enkeltvedtak, jf. fvl. § 2 bokstav b.

Hvem er klageinstans for enkeltvedtak om et ekstra år i grunnskolen?

Hovedregelen er at det er fylkesmannen som er klageinstans for enkeltvedtak i grunnskolen. Dette følger av oppl. § 15-2 og delegasjonsbrev fra Utdanningsdirektoratet til fylkesmennene datert 11.01.2019. Det er noen unntak fra denne hovedregelen, bl.a. enkeltvedtak som gjelder personalsaker, jf. oppl. § 15-2 første ledd. Enkeltvedtak om et ekstra år i grunnskolen er ikke blant disse unntakene. Klage på enkeltvedtak om et år ekstra i grunnskolen skal derfor behandles av fylkesmannen.

Hva kan fylkesmannen prøve?

Klageinstansen kan prøve alle sider av saken (lovanvendelse, skjønnsutøvelse og

saksbehandlingsfeil) og er ikke bundet av det klageren har anført. Det følger av fvl. § 34 andre ledd at klageinstansen også har kompetanse til å overprøve kommunens frie skjønn, men at det skal legge stor vekt på det kommunale selvstyre.

Klageinstansen kan prøve alle sider av saken, herunder kommunens frie skjønn, men er ikke pålagt å gjøre dette i alle saker. Ettersom det skal legges stor vekt på det kommunale selvstyret, bør klageinstansen være forsiktig med å overprøve dette. Det sentrale for klageinstansen i slike saker vil blant annet kunne være hvorvidt kommunen har tatt utenforliggende hensyn, om hensynet til barnets beste er vurdert, om avgjørelsen er vilkårlig eller sterkt urimelig og om forvaltningen følger det ulovfestede forvaltningsrettslige prinsippet om likebehandling.

Konklusjon

Det er fylkesmannen som er klageinstans for enkeltvedtak om et ekstra år i grunnskolen, jf. oppl. § 15-2.

Vår referanse: 2019/4956

- 1) Ot. Prp. Nr. 46 (97-98) punkt 31 merknader til § 2-1 fjerde ledd
- 2) Se norsk lovkommentar note 886 til fvl. § 34